

אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי, אִי הָכִי, הָא כְּתִיב לְבַתָּר וַיֵּרֶד יִי לְרֵאוֹת אֶת הָעֵיר וְאֶת הַמְּגִדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי הָאָדָם כְּתִיב וְלֹא כְּתִיב בְּנֵי נֹחַ. אָמַר לִיה בְּגִין דְּאָדָם (דְּחֻטָּא ד"א חֻטָּא) קָמִי מְרִיחַ טַב לִיה דְּלֹא אֲבָרִי וְלֹא יִכְתּוּב עֲלֵיה הָאִי קָרָא.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אִם כָּף, הָרִי כְּתוּב אַחַר כָּף, וַיֵּרֶד ה' לְרֵאוֹת אֶת הָעֵיר וְאֶת הַמְּגִדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי הָאָדָם כְּתוּב בְּנֵי נֹחַ, אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שְׁחָטָם [שְׁחָטָא ד"א חֻטָּא] לְפָנַי רַבּוֹנוּ, טוֹב לוֹ שְׁלֹא נִכְרָא וְלֹא יִכְתּוּב עֲלָיו הַכְּתוּב פְּסוּק זֶה.

אֲלֵא תָא חֲזִי, כְּתִיב (מְשַׁלִּי י) בֶּן חָכָם יִשְׁמַח אָב. כִּד בְּרָא טַב, כָּל בְּנֵי עֲלָמָא דְכָרִין לִיה לְאַבּוּי לְטַב. וְכִד אִיהוּ בִישׁ, כָּלָא דְכָרִין לִיה לְאַבּוּי לְבִישׁ. אָדָם בְּגִין דְּחֻטָּא וְעִבְרָא עַל פְּקוּדָא דְמְרִיחַ, כִּד אֲתוּ אֲנוּן דְמְרִדּוּ בְמְרִיחוֹן מַה כְּתִיב אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם בְּנוֹי דְאָדָם קְדַמָּא דְמְרִד בְּמְרִיחַ וְעִבְרָא עַל פְּקוּדֵיה. וּבְגִינֵי כִף אֱלֹה תוֹלְדוֹת נֹחַ. אֱלֹה וְלֹא קְדַמָּאִי. אֱלֹה דְנִפְקוּ וְעָאֲלוּ גוּ תִיבָה וְאַפִּיקוּ תוֹלְדִין לְעֲלָמִין וְלֹא תוֹלְדוֹת אָדָם דְנִפְקוּ מִגְּנֻתָא דְעֵדֶן וְלֹא אִפִּיק לֹון מִתַּמָּן.

אֲלֵא בַּא רְאָה, כְּתוּב (מְשַׁלִּי י) בֶּן חָכָם יִשְׁמַח אָב. כִּד בְּרָא טַב, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם זוֹכְרִים אֶת אָבִיו לְטוֹב. וְכִשְׁהוּא רַע, כָּלָם זוֹכְרִים אֶת אָבִיו לְרַע. אָדָם, מִשּׁוּם שְׁחָטָא וְעִבְרָא עַל מִצּוֹת רַבּוֹנוּ, כְּשִׁפְאוּ אוֹתָם שְׁמֵרְדוּ בְרַבּוֹנָם מַה כְּתוּב? אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. אָדָם הָרֵאשׁוֹן שְׁמֵרְד בְּרַבּוֹנוּ וְעִבְרָא עַל מִצּוֹתוֹ, וְלִכְּן אֱלֹה תוֹלְדוֹת נֹחַ. אֱלֹה וְלֹא הָרֵאשׁוֹנִים. אֱלֹה שְׁיַצְאוּ וְנִכְנְסוּ לְתוֹךְ הַתֵּבָה וְהוֹצִיאוּ תוֹלְדוֹת לְעוֹלָמִים. וְלֹא תוֹלְדוֹת אָדָם שְׁיַצְא מִגֵּן עֵדֶן וְלֹא הוֹצִיָא אוֹתָם מִשָּׁם.

תָּא חֲזִי, אֱלֹו אִפִּיק אָדָם תוֹלְדוֹת מִגְּנֻתָא דְעֵדֶן, לֹא יִשְׁתַּצוֹן לְדְרִי דְרִין. וְלֹא אֲתַחֲשֵׁן נְהוֹרָא דְסִיְהָרָא לְעֲלָמִין. וְכִלְהוּ הוּוּ קְיַימִין לְעֲלָמִין. וְאַפִּילוּ מִלְּאַכִּי עֲלָאִי לֹא קְיַימִי קְמִיִּיהוּ בְנֵהוֹרָא וְזִינְוָא וְחֻכְמָתָא. כְּמַה דְאֵת אָמַר בְּצֵלָם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ. אַבְל בִּינֹן דְגָרִים (דְּרָא טַא ע"א) חֻטָּאָה וְנִפְקוּ אִיהוּ מִגְּנֻתָא דְעֵדֶן וְעִבְדוּ תוֹלְדוֹת לְבַר. לֹא אֲתַקְיָמוּ בְעֲלָמָא וְלֹא הָוִי כְדָקָא חֲזִי.

בַּא רְאָה, אֱלֹו הוֹצִיָא אָדָם תוֹלְדוֹת מִגֵּן עֵדֶן, לֹא הָוִי מִשְׁמַדִּים לְדוּרֵי דוֹרוֹת, וְלֹא נִחְשָׁף אוֹר הַלְּבָנָה לְעוֹלָמִים, וְכָלָם הָיוּ קְיַימִים לְעוֹלָמִים, וְאַפִּילוּ מִלְּאַכִּים עֲלִיּוֹנִים לֹא עֲמִדּוּ לְפָנֵיהֶם בְּאוֹר וְזִינְוָא וְחֻכְמָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר בְּצֵלָם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ. אַבְל בִּינֹן שְׁגָרָם הַחֻטָּא וְיַצְא מִגֵּן עֵדֶן וְעִשָׂה תוֹלְדוֹת בְּחוּץ, לֹא הִתְקַיְמוּ בְעוֹלָם וְלֹא הָיוּ כְרָאוּי.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה וְכִי הִיף יְכָלִין לְמַעַבְד תוֹלְדוֹת תַּמָּן דְּהָא אֲלִמְלָא לֹא אֲתַמְשִׁיף עֲלֵיה יַצַּר הָרַע וְחֻטָּא אֲתַקְיָים אִיהוּ בְעֲלָמָא בְלַחֲדוּי וְלֹא יַעֲבִיד תוֹלְדוֹת. כְּגוֹוֹנָא דָא אֲלִמְלָא דְחָבּוּ יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וְאַמְשִׁיכוּ עֲלֵיִיהוּ יַצַּר הָרַע לֹא עֲבָדוּ תוֹלְדוֹת לְעֲלָמִין וְלֹא יִיתוֹן דְרִין אַחֲרֵינִין לְעֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, וְכִי אִיף יְכָלוּ לְעִשׂוֹת תוֹלְדוֹת שָׁם, שְׁהָרִי אֲלִמְלָא לֹא נִמְשָׁף עֲלָיו יַצַּר הָרַע וְחֻטָּא, יִתְקַיְיִם הוּא בְעוֹלָם לְבָדוּ וְלֹא יַעֲשֶׂה תוֹלְדוֹת? כְּמוֹ זֶה אֲלִמְלָא שְׁחָטָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וְהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם יַצַּר הָרַע, לֹא יַעֲשׂוּ לְעוֹלָמִים תוֹלְדוֹת וְלֹא יִבְאוּ דוֹרוֹת אַחֲרֵים לְעוֹלָם.

אמר ליה אלמלא לא חטא אדם לא עביד תולדות פגוונא דא מסטרא דיצר הרע. אבל עביד תולדות מסטרא דרוחא קדישא. דהשתא לא עביד תולדות אלא מסטרא דיצר הרע. ובגין דכל תולדות דבני נשא כלהו מסטרא דיצר הרע, בגין פך לית לון קיום. ואי אפשר לון לאתקיימא, דסטרא אחרא אתערב בהו. (ו"ח ל"ג ואפשר לון בסטרא אחרא).

אבר אלמלא לא חטא אדם ולא אתתרף מגנתא דעדן. הוה עביד תולדות מסטרא דרוח קדשא דקדישין פמלאכי עלאין קיימין לדרי דרין פגוונא דלעילא. פיון דחטא ואוליד בגין לבר מגנתא דעדן, ולא זכה לאפקא לון מגנתא, לא אתקיימו אפלו לאשתרשא בעלמא דא. עד דאתא נח דאיהו צדיק ועאל בתבה. ומן תבה נפקו כל דרין דעלמא. ומתמן אתבדרו לכל ארבע רוחי עלמא.

וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה. אמאי נשחיתה. בגין פי השחית כל בשר את דרכו, כמה דאתמר. רבי חייא פתח קרא ואמר (יונה ג) וירא אלהים את מעשיהם פי שבו מדרךם הרעה.

תא חזי, בשעתא דבני נשא זכאן ונטרי פקודי דאורייתא, פדין ארעא אתתקפת, וכל חידו אשתפחת בה. מאי טעמא בגין דשכינתא שריא על ארעא. וכדין כלא עלאי ותתאי בחדוה. וכד בני נשא מחבלן ארחייהו ולא נטרי פקודי אורייתא וחסאן קמי מאריהון, וכדין פביכול דחייין לה לשכינתא מעלמא ואשתארת ארעא מחבלא. דהא שכינתא אתדחייא ולא שריא עלה וכדין אתחבלת. מאי טעמא אתחבלת. בגין דשריא

אמר לו, אלמלא לא חטא אדם, לא יעשה תולדות כמו זה מצד של יצר הרע, אבל יעשה תולדות מצד של רוח הקדש. שעכשו אינו עושה תולדות אלא מצד היצר הרע, ומשום שכל תולדות בני האדם כלם מן הצד של יצר הרע, לכן אין להם קיום, ואי אפשר להם להתקיים, שהצד האחר מערב בהם (ואפשר להם בצד האחר).

אבר אלמלא לא חטא אדם ולא גרש מגן עדן, היה עושה תולדות מצד של רוח הקדש, שקדושים פמלאכים עליונים עומדים לדורי דורות כמו שהיה למעלה. פיון שחטא והוליד בגים מחוץ לגן עדן ולא זכה להוציאם מן הגן, לא התקיימו אפלו לאשתרש בעולם הזה, עד שבא נח, שהוא צדיק, ונכנס בתבה, ומתבה יצאו כל דורות העולם, ומשם התפזרו לכל ארבע רוחות העולם.

וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה. למה נשחיתה? משום פי השחית כל בשר את דרכו, כמו שנאמר. רבי חייא פתח פסוק ואמר, (יונה ג) וירא אלהים את מעשיהם פי שבו מדרךם הרעה. בא ראה, בשעה שבני אדם זוכים ושומרים את מצוות התורה, אז הארץ מתחזקת ונמצאת בה כל השמחה. מה הטעם? משום שהשכינה שורה על הארץ. ואז הכל, עליונים ותחתונים, בחדוה. וכשבני אדם משחיתים דרכיהם ולא שומרים את מצוות התורה וחוטאים לפני רבונם, אז פביכול דוחים את השכינה מהעולם, ונשארת הארץ משחיתה, שהרי השכינה נדחתה ולא שורה עליה, ואז היא נשחיתה. מה הטעם

רוחא אחרא עלה דמחבלא עלמא. ועל דא אמרינן דישראל יהבי עוז לאלהים דמקיימין עלמא. אלהים דא שכנינתא.

ואם חס ושלום אי ישראל ישתפחו חייבין מה כתיב, (תהלים ו) רומה על השמים אלהים וגו' משום דרשת הכינו לפעמי. כפף נפשי בסבת חמס ושנאת חנם. פרו לפני שוחה וגו' פגוונא דדור המבול דבגין חמס דהות בנייהון הוה בנייהון שנאה ודכבו.

יכול אף בארעא דישראל פן. והא תנינן ארעא דישראל לא שריא עלה רוחא אחרא ולא ממנא אחרא בר קדשא בריה הוא בלחודוי. תא חזי, דארעא דישראל הכי הוא דלא שריא עלה ממנא ולא שליחא אחרא בר קדשא בריה הוא בלחודוי. אבל שענתא חדא שריא עלה לחבלא בני נשא. מנלן מדוד דכתיב, (דברי הימים א כא) וירא דוד את מלאך יי וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלם וכדין אתחבלת ארעא.

אמר רבי אלעזר אפלו בההיא שענתא קדשא בריה הוא הוה. פתיב הכא מלאך יי. וכתוב התם (בראשית מח) המלאך הגואל אותי. וכתוב (שמות יד) ויסע מלאך ה' הן לטב והן לביש קדשא בריה הוא שליט עליה. לטב בגין דלא אתמסרא תחות שאר ממנן, וכל דיירי עלמא יכספון מן עובדייהו. לביש בגין דלא יחדון אנון לשלטאה עליה. ואי תימא (ד"א ל"ג לא) והא כתיב, (איכה א) פי ראתה גוים באו מקדשה וחרבו ביתא ואי לא שלטין אנון ממנן לא אתחרב מקדשא.

נשחתת? משום ששורה רוח אחרת עליה שמחבלת את העולם. ועל זה אומרים, שישראל נותנים עז לאלהים שמעמידים את העולם. אלהים זו שכניה.

ואם חס ושלום אם ישראל ימצאו רשעים, מה כתוב? (תהלים ו) רומה על השמים אלהים וגו', משום שרשת הכינו לפעמי. כפף נפשי, בסבת חמס ושנאת חנם. פרו לפני שוחה וגו', כמו שבדור המבול, שמשום החמס שהיה בנייהם, היתה בנייהם שנאה ואיבה.

יכול אף בארץ ישראל פן? והרי שנינו שארץ ישראל לא שורה עליה רוח אחרת ולא ממנה אחר חוץ מהקדוש ברוך הוא בלבדו. בא ראה שארץ ישראל כף היא שלא שורה עליה ממנה ולא שליח אחר פרט לקדוש ברוך הוא לבדו, אבל שעה אחת שורה עליה להשחית את בני האדם. מנין לנו? מדוד, שכתוב (דברי הימים-א כא) וירא דוד את מלאך ה' וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלם, ואז נשחתה הארץ.

אמר רבי אלעזר, אפלו באותה שעה הקדוש ברוך הוא הוה. פתיב כאן מלאך ה', וכתוב שם (בראשית מח) המלאך הגאל אתי, וכתוב ויסע מלאך האלהים. הן לטוב הן לרע שולט עליה הקדוש ברוך הוא. לטוב - משום שלא נמסרה תחת שאר הממנים, וכל דיירי העולם יתבישו מפעשיהם. לרע - כדי שלא ישמחו אלה לשלט עליה. ואם תאמר, והרי כתוב (איכה א) פי ראתה גוים באו מקדשה, והחריבו ביתה. ואם לא שולטים אותם ממנים, לא נחרב המקדש!

תא חזי, פתיב פי אתה עשית וכתוב עשה
 יי את אשר זמם. תא חזי, פתיב וירא
 אלהים את הארץ והנה נשחתה. נשחתה
 ודאי כמה דאתמר. הכי נמי (יונה ג) וירא
 אלהים את מעשיהם פי שבו מדרפם הרעה.
 דהא כדין ארעא קראת לעילא וסלקא
 בסליקו עלאה ומקשטא אנפיהא. פנוקבא
 דמקשטא לגבי דכוורא. הכי נמי ארעא.
 דהא גדלת בגין זפאין למלפא.

והכא דלא תבו דרא דטופנא מה כתיב
 וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה
 וגו' פאתתא דאסתאבת ואסתירת אנפיהא
 מבעלה. ובזמנא דאסגיאנו חובי בני נשא
 באתגליא, ארעא שויאת אנפיהא כנוקבא
 דלית לה פסופא מפלא כמה דאת אמר, (ישעיה
 כב) והארץ חנפה תחת יושביה. ועל דא וירא
 כי נשחתה ודאי. מאי טעמא בגין פי
 השחית כל (דף טא ע"ב) בשר את דרכו על
 הארץ.

רבי אלעזר אזול לגביה דרבי יוסי ברבי
 שמעון בן לקוניא חמוי. ביון דחמא
 ליה אתקין ליה תופסיתא (ס"א טופסיקא)
 דקומרא במטון דקולפא ויתיבו. אמר ליה
 חמוי אפשר דשמעת מאבוך האי דכתיב (איכה
 ב) עשה יי אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה
 מימי קדם.

אמר ליה הא אוקמוה חבריא. בצע
 אמרתו, דבזע פורפירא דיליה. אשר
 צוה מימי קדם, דהא פורפירא פקיד לה
 מאנון יומי קדמאי עלאי, וביומא דאתחריב
 פי מקדשא בזע לה. בגין דהאי פורפירא
 איהי יקרא דיליה ותיקונא דיליה ובזע ליה.

בא ראה, פתוב פי אתה עשית,
 וכתוב (שם ב) עשה ה' אשר זמם.
 בא ראה, פתוב וירא אלהים את
 הארץ והנה נשחתה. נשחתה
 ודאי, כמו שנאמר. כך גם (יונה א)
 וירא אלהים את מעשיהם פי שבו
 מדרפם הרעה. שהרי אז הארץ
 קוראת למעלה ועולה בעליה
 עליונה ומקשטת פניה כנקבה
 שמתקשטת אל הזכר, כך גם
 הארץ, שהרי גדלה בנים צדיקים
 למלך.

ועכשו שלא שבו דור המבול מה
 פתוב? וירא אלהים את הארץ
 והנה נשחתה, כאשה שנטמאה
 והסתירה פניה מבעלה. ובזמן
 שמתרבים חטאי בני האדם בגלוי,
 הארץ שמה פניה כנקבה שאין לה
 בושא מכל, כמו שנאמר (ישעיה כד)
 והארץ חנפה תחת יושביה. ועל זה
 וירא פי נשחתה ודאי. מה הטעם?
 משום פי השחית כל בשר את
 דרכו על הארץ.

רבי אלעזר הלך אל רבי יוסי ברבי
 שמעון בן לקוניא חמוי. ביון
 שראה אותו, התקין לו שטיח של
 כסוי במוטות של עץ, וישבו. אמר
 לו חמוי, אפשר ששמעת מאביך
 זה שכתוב (איכה ב) עשה ה' אשר
 זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי
 קדם?

אמר לו, הרי פרשוה החברים,
 בצע אמרתו - שקרע האדרת שלו.
 אשר צוה מימי קדם - שהרי אותה
 האדרת צוה מאותם ימים
 ראשונים עליונים, וכיום שחרב
 בית המקדש קרע אותה, משום
 שהאדרת הזו היא כבודו ותקונו,
 וקרע אותה.

אמר לו, עשה ה' אשר זמם, וכי
 מלך חושב [קדם] להרע לבניו עד
 שלא יבאו לחטא? אמר לו, (משל)

אמר ליה עשה יי אשר זמם. וכי מלפא חשיב (קודם) לאבאשא לבנוי עד